

UCHWAŁA NR XVIII/224/2020

Rady Miasta Sandomierza

z dnia 26 lutego 2020 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2020 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2019 roku poz. 506 z późn. zm.) w związku z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 roku poz. 2277 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 i 2 ustawy z dnia z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 roku, poz. 852 z późn. zm.) Rada Miasta Sandomierza uchwała co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na rok 2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sandomierza.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Sandomierza

Wojciech Czerwiec

Załącznik do uchwały Nr XVIII/224/2020
Rady Miasta Sandomierza
z dnia 26 lutego 2020 r.

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu
na 2020 rok**

I. Wstęp

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2020 rok określa lokalną strategię działań w zakresie profilaktyki uzależnień i minimalizacji szkód, jakie wynikają z nadużywania alkoholu. Gmina na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi uzyskała kompetencje do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w społeczności lokalnej. Uzależnienie od alkoholu jest jednym z najważniejszych problemów społecznych. Choroba alkoholowa ma wiele aspektów: wpływa na sferę zdrowotną, psychiczną, duchową i rodzinną uzależnionego. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu wyróżniają się na tle innych ze względu na ich wpływ na wiele dziedzin życia społecznego. Przyczyniają się do negatywnych zjawisk, jak wypadki komunikacyjne, wykroczenia i czyny karalne. Nietrzeźwość to także jedna z głównych barier utrudniających wydostanie się z biedy. Niejednokrotnie z uzależnieniem wiąże się problem przemocy domowej. Pomoc osobom uzależnionym nie może więc ograniczać się do bezpośredniego działania z osobą uzależnioną, ale ma zmniejszać negatywne skutki uzależnień dla całego społeczeństwa. Stąd też szczególnie wyeksponowana w Programie została działalność edukacyjna, której celem ma być uświadomienie młodym mieszkańcom gminy, jak szkodliwe są używki oraz wykształcenie w nich właściwych postaw społecznych. Niezmiernie istotne jest również wzmacnianie pozycji rodziny poprzez działania edukacyjne i realizację przedsięwzięć profilaktycznych, mających na celu integrację i wskazanie sposobu spędzania wolnego czasu w sposób wolny od używek.

Niniejszy dokument zawiera plan działań w zakresie profilaktyki uzależnień i rozwiązywania problemów wynikających z nadmiernego spożycia alkoholu oraz przeciwdziałaniu narkomanii będących kontynuacją działalności z lat poprzednich i jest zgodny z założeniami:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
2. Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. z 2016 r. poz. 1492);
3. Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2016-2020,
4. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365).

Kierunki działania określone w Programie zgodne są z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020.

II. Podstawa prawna i merytoryczna Programu

Podstawę prawną realizacji zadań i przedsięwzięć organów samorządu gminnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowią następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365),
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2190 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.).

Ustawy te regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wskazują zadania do realizacji oraz źródło ich finansowania.

Ponadto w świetle ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym zarówno zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, jak i zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii, realizowane są w oparciu o cele Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Programy krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 z dnia 4 sierpnia 2016 r.
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020 z dnia 29 kwietnia 2014 roku.

Zadania gminy:

- wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 4¹) obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

- wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (art.10) obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań zgodnie z art. 4¹ ust 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalany corocznie przez Radę Miasta, zwany dalej Programem.

Umieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych ustaw w jednym Programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości problemów wynikających z używania alkoholu lub narkotyków można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest skorelowany z Krajowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii. Wpisuje się także w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sandomierz na lata 2014-2020 (stanowiącą załącznik nr 1 do Uchwały nr XXXIV/360/2013 Rady Miasta Sandomierza z dnia 6 listopada 2013 roku).

Program jest kontynuacją zadań realizowanych na terenie Sandomierza w latach poprzednich. Jest skierowany do mieszkańców Sandomierza. W zależności od zmieniających się potrzeb lokalnych, Program mając charakter dokumentu otwartego, podlega stosownym modyfikacjom, związanymi z aktualnymi zagrożeniami oraz patologiami społecznymi.

III. Diagnoza miasta Sandomierza w zakresie występowania problemów społecznych, w szczególności problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy.

Diagnoza powstała w oparciu o opracowany w 2019 roku dla miasta Sandomierza dokument pn.: „*Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych*”, a także materiały własne Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sandomierzu oraz informacje i dane liczbowe otrzymane od podmiotów współpracujących przy realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w tym:

1. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu,
2. Sandomierskich szkół podstawowych oraz ówczesnych oddziałów gimnazjalnych,

3. Wydziału Nadzoru Komunalnego Urzędu Miejskiego w Sandomierzu,
4. Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu,
5. Zespołu Interdyscyplinarnego w Sandomierzu,
6. Stowarzyszenia Na Rzecz Zdrowia Psychicznego w Sandomierzu,
7. Oddziału Rejonowego Polskiego Czerwonego Krzyża w Sandomierzu,
8. Komendy Powiatowej Policji w Sandomierzu,
9. Poradni Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu.

Charakterystyka demograficzna mieszkańców

Sandomierz jest miastem, w którym liczba osób zameldowanych na pobyt stały już od wielu lat systematycznie spada. Przedstawiona poniżej tabela przedstawia strukturę wiekową ludności w latach 2015-2019, uwzględniając podział na: wiek i płeć, przy założeniu, że 0-17 lat to wiek przedprodukcyjny, 18-65 lat to wiek produkcyjny oraz powyżej 65 lat – jako wiek poprodukcyjny.

Tabela 1

Liczba stałych mieszkańców Sandomierza w latach 2015-2019

	0-17 lat			18-65 lat			pow. 65 lat			Ogółem
	M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem	
2015	1844	1796	3640	7648	8482	16130	1603	2521	4124	23894
2016	1815	1768	3583	7503	8309	15812	1661	2635	4296	23691
2017	1782	1738	3520	7391	8105	15496	1704	2708	4412	23428
2018	1806	1807	3613	7388	8086	15474	1766	2808	4574	23661
2019	1675	1674	3349	7091	7701	14792	1782	2898	4680	22821

Źródło: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Z powyższej tabeli wynika, że w przeciągu lat 2015-2019 liczba mieszkańców Sandomierza ze stałym meldunkiem pomniejszyła się o 840 osób. W analizowanym okresie można ponadto zaobserwować malejącą liczbę niepełnoletnich mieszkańców miasta, a także mieszkańców Sandomierza w wieku produkcyjnym. Natomiast w przedziale wiekowym powyżej 65 roku życia liczba mieszkańców ciągle wzrasta. W 2019 roku w tym właśnie przedziale wiekowym mężczyźni stanowili ok. 39%, a kobiety – ok. 61 %. Potwierdza się zatem niepokojąca tendencja panująca od lat, zarówno w naszym kraju, a także w całej Unii Europejskiej, związana ze „starzeniem się” społeczeństwa.

Przy rozpatrywaniu zjawiska alkoholizmu na terenie miasta zasadniczą kwestią jest dostępność punktów sprzedaży napojów alkoholowych na jego terenie. Liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych i zasady ich usytuowania oraz godzin sprzedaży określają:

- Uchwała Rady Miasta Sandomierza Nr XXXIX/497/2017 z dnia 30 marca 2017 roku w sprawie zmiany uchwały Nr XXII/231/2016 z dnia 2 marca 2016 Rady Miasta Sandomierza w sprawie zasad usytuowania na terenie Miasta Sandomierza miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,
- Uchwała Rady Miasta Sandomierza Nr LIX/769/2018 z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Sandomierz,
- Uchwała Rady Miasta Sandomierza Nr LXIV/846/2018 z dnia 19 września 2018 roku w sprawie zmian w uchwale Nr LIX/768/2018 Rady Miasta Sandomierza z dnia 30 maja 2018 roku w sprawie ograniczenia w godzinach nocnej sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Sandomierzu w latach 2015-2019

LICZBA PUNKTÓW SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH									
z napojami przeznaczonymi do spożycia									
1. ogółem (wszystkich punktów)	1) poza miejscem sprzedaży					2) w miejscu sprzedaży			
	według zawartości alkoholu					według zawartości alkoholu			
	2. Razem	3. do 4,5% (oraz piwa)	4. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	5. pow. 18%	6. Razem	7. do 4,5% (oraz piwa)	8. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	9. pow. 18%	
2015 r.	117	58	56	52	49	59	56	31	30
2016 r.	128	64	59	55	54	64	62	35	37
2017 r.	122	61	56	54	50	61	60	42	38
2018 r.	116	57	53	51	49	59	55	36	36
2019 r.	115	58	53	52	51	57	52	35	35

Źródło: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży na przestrzeni lat 2015-2019 ulegała stopniowemu, niewielkiemu spadkowi. Natomiast liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży, w analizowanym okresie, utrzymywała się mniej więcej na zbliżonym poziomie- z niewielkim wzrostem w roku 2016. Zapewne ten niewielki wzrost związany był z powstaniem na terenie Sandomierza nowych lokali gastronomicznych.

Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta w latach 2015-2019 kształtowała się następująco:

Tabela 3

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w latach 2015–2019

LICZBA WYDANYCH ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH									
z napojami przeznaczonymi do spożycia									
1. ogółem (według punktów)	1) poza miejscem sprzedaży				2) w miejscu sprzedaży				
	według zawartości alkoholu				według zawartości alkoholu				
	2. Razem	3. do 4,5% (oraz piwa)	4. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	5. pow. 18%	6. Razem	7. do 4,5% (oraz piwa)	8. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	9. pow. 18%	
2015 r.	140	92	34	29	29	48	22	13	13
2016 r.	127	85	30	29	26	42	20	10	12
2017 r.	113	71	25	22	24	42	18	13	11
2018 r.	58	18	6	6	6	40	15	12	13
2019 r.	40	9	3	3	3	31	16	8	7

Źródło: Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Liczba zezwoleń ogółem, wydanych na sprzedaż alkoholu z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży w ostatnim roku znacznie spadła. Liczba zezwoleń wydanych ogółem na sprzedaż alkoholu z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży również nieznacznie spadła.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

W przeprowadzonej w 2019 roku ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców Sandomierza na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej.

Okazuje się, że największa ilość mieszkańców (64%) miała styczność z alkoholem po raz pierwszy pomiędzy 16. a 18. rokiem życia. Kolejna najwyższa wartość odnosi się do uzyskania pełnoletniości - 28%. 8% mieszkańców pierwszy raz alkoholu spróbowało poniżej 15 roku życia. Kolejną kwestią była częstotliwość spożywania alkoholu. 6% respondentów to osoby deklarujące abstynencję. Największa liczba badanych przyznała, że pije alkohol kilka razy w tygodniu (60%) oraz kilka razy w miesiącu (18%). Otrzymane wyniki można podsumować stwierdzeniem, że mieszkańcy piją alkohol częściej niż okazjonalnie.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklaruje najczęściej, że spożywają jednorazowo 1 – 2 porcji alkoholu – 62% (0,5 – 1 piwa, 1–2 kieliszki wina lub 1 – 2 małe kieliszki wódki) lub 3 – 4 porcji (26%). 4% badanych to osoby niepijące.

W związku z powyższym, należy uznać, że mieszkańcy miasta Sandomierz spożywają często, aczkolwiek małe ilości alkoholu. W subiektywnej ocenie większość mieszkańców miasta Sandomierz uważa, że w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów, w których można kupić alkohol.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw i przekonań. Zbadano obecne w lokalnej społeczności mity na temat napojów alkoholowych oraz ich postawy.

Pierwsze z pytań dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Zdecydowana większość mieszkańców udzieliła poprawnej odpowiedzi (łącznie 88%), błędne przekonanie jest jednak rozpowszechnione wśród 12% dorosłej społeczności Miasta Sandomierz, którzy uważają, że alkohol zawarty w np. piwie jest mniej szkodliwy od alkoholu zawartego w wódce. Wynik ten świadczy o wysokim poziomie świadomości mieszkańców na temat szkodliwości alkoholu.

Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. 68% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż. 12% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym. Prawie wszyscy (90%) respondenci nie zgadzają lub raczej nie zgadzają się ze stwierdzeniem, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

Alkohol nie jest dobrym „lekiem” na codzienne problemy mieszkańców miasta Sandomierz, ponieważ zdecydowana większość (94%) nie zgadza się z tym twierdzeniem.

W kwestiach takich jak spożycie niewielkiej ilości alkoholu w czasie ciąży lub przed prowadzeniem pojazdu Sandomierzanie są jednomyślni i prezentują konstruktywne postawy – każda z osób badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się z przyzwoleniem picia w obu przypadkach.

94% badanych mieszkańców deklaruje że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje psychoaktywne jakimi są narkotyki i dopalacze.

Wśród stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazła się marihuana i haszysz – 4% respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany (najczęściej przyjmuje się ją poprzez palenie suszu). Jednocześnie 4% badanych wskazało dopalacze. Te rodzaje substancji są szczególnie niebezpieczne ze względu na brak wiedzy na temat konsekwencji ich przyjmowania oraz bardzo łatwą dostępność w sklepach internetowych. Nikt z respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie jak narkotyki czy dopalacze.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem są również leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie z przeznaczeniem w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych.

Okazuje się, że w środowisku lokalnym ten problem, także występuje. 14% respondentów ma w swoim otoczeniu osoby, w ich ocenie, uzależnione od leków, a kolejne 46% nie jest pewnych, ale ma podejrzenia, że osoby w ich otoczeniu mogą być uzależnione.

(Źródło: „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych - Sandomierz 2019”).

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

- Alkohol to substancja, do której dostęp dla uczniów, w porównaniu do narkotyków czy dopalaczy, jest zdecydowanie łatwiejszy. Jego spożywanie jest też powszechnie tolerowane, traktowane jako element tradycji czy kultury, a wręcz nieodłączny element wielu życiowych wydarzeń- niestety często osoby dorosłe nie widzą problemu w tym, że akceptują włączanie w ten „zwyyczaj” osób niepełnoletnich. W związku z tym warto organizować kampanie informacyjne czy specjalne wydarzenia o charakterze profilaktycznym, prowadzone przez specjalistów, skierowane do ogółu mieszkańców, podczas których będą mieli oni okazję zapoznać się ze specyfiką problemów i sposobami ich przeciwdziałania. Jedna trzecia najmłodszych uczniów, ponad połowa klas starszych szkoły podstawowej, połowa gimnazjalistów i ponad trzy czwarte najstarszej młodzieży ma za sobą inicjację alkoholową, a jako okoliczności najczęściej podają towarzystwo rodziny oraz spotkania ze znajomymi. Jeśli uczniowie nie otrzymują informacji od osób dorosłych, że tego typu zachowania nie powinny być akceptowane, mogą zacząć z biegiem czasu włączać je, mniej lub bardziej świadomie, w repertuar własnych zachowań. Niebagatelna rola w przeciwdziałaniu tego typu sytuacjom przypada szkołom i nauczycielom mającym kontakt z rodzicami, ale także władzom samorządowym, które mogą postarać się włączać w lokalne programy przeciwdziałania problemom uzależnień oddziaływania skierowane na edukację i promocję zachowań pożądaných u rodziców oraz pozostałych mieszkańców miasta. Grupa rówieśnicza stanowi nieodłączny element prawidłowego rozwoju społecznego nastolatków, dzięki której nabywają

umiejętności komunikacyjnych, empatii, pracy w grupie itp. Ważne przy tym, by środowisko szkolne, rodzinne itd. umożliwiało młodym ludziom spędzanie wolnego czasu w sposób, który będzie dla nich bardziej atrakcyjny niż np. wspólne picie alkoholu. Warto więc zadbać o dostępność różnego rodzaju zajęć sportowych oraz rozwijających inne pasje i hobby oraz organizację różnego rodzaju akcji i wydarzeń, które będą mogły być alternatywą dla spotkań „zakrapianych” alkoholem czy innymi używkami (należy tutaj zaznaczyć, że spotkania ze znajomymi stanowią dla prawie połowy uczniów główny sposób spędzania wolnego czasu). Równie przydatne będzie organizowanie szkolnych warsztatów, podczas których młodzież będzie mogła wspólnie wypracowywać pożądane postawy wobec zagrożeń (tym bardziej, że aktualnie około jedna trzecia gimnazjalistów stwierdziła, że picie jest w ich szkole popularne).

- Odpowiedzi młodych ludzi z miasta Sandomierz na temat częstotliwości spożywania alkoholu są niepokojące. W szczególności problem ten dotyczy uczniów klas 7-8 oraz najstarszej młodzieży, którzy w sporej części deklarują picie alkoholu rzadziej lub kilka razy w miesiącu.
- Największy procent z nich deklaruje picie piwa (tutaj warto zaznaczyć, że większość młodych ludzi jest przekonana o prawdziwości mitu jakoby alkohol w piwie był „slabszy”). Wśród najstarszych panuje również przekonanie, że alkohol pomaga się wyluzować i zapomnieć o smutkach, jednakże w większości przyjmują konstruktywne postawy wobec substancji psychoaktywnych i mają świadomość ich szkodliwości.
- Wyniki badań wskazują, że 3% uczniów klas 4-6, 12% 7-8 SP, 7% GIM oraz 19% uczniów PONADGIM miało kontakt z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami. Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie marihuana (w społeczeństwie istnieje szeroko rozpowszechnione przekonanie o nikłej szkodliwości marihuany, najczęściej przyjmuje się ją poprzez palenie suszu).
- Raczej dobrze rokujące są także wyniki dotyczące nastawienia uczniów wobec brania narkotyków i dopalaczy w większości uczniowie w każdej grupie wiekowej nie zgadzają się lub raczej nie zgadzają się, by było to normalne dla osób w ich wieku. Nie uważają również, że dopalacze są mniej szkodliwe oraz istnieje mniejsze prawdopodobieństwo uzależnienia się.
- Uczniowie miasta Sandomierz deklarują w ogromnej większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami. Rozkład wyników, wbrew oczekiwaniom, nie zmienia się wraz z wiekiem- uczniowie klas gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oceniają związki z rodzicami lub opiekunami, podobnie jak uczniowie szkół podstawowych, jako mocne i zażyłe. Rodzice okazali się grupą osób, do których chętnie zwróciliby się oni po pomoc w razie kłopotów. Jednakże niewielka część uczniów nie chciałaby zwierzyć się rodzicowi, gdyby ktoś im groził lub namawiał do czegoś złego. Stosowne byłoby w tym przypadku włączenie w zakres tematyczny szkolnych spotkań z rodzicami tematyki skutecznego reagowania na problemy wychowawcze i sposobów skutecznej komunikacji z dzieckiem. Generalnie rzecz ujmując pozytywne relacje z rodzicami uczniów w mieście Sandomierz to niewątpliwie zasób chroniący, który może zostać wykorzystany w planowaniu oddziaływań profilaktycznych poprzez tworzenie sojuszu rodzic- nauczyciel w przeciwdziałaniu uzależnieniom i przemocy m.in. poprzez uzupełniającą się edukację dotyczącą zagrożeń, a także kształtowanie konstruktywnych postaw i budowanie sieci wsparcia.
- Na uwagę zasługuje fakt, że uczniowie dużo rzadziej wskazali w kwestii zaufania nauczycieli. Spadek poziomu zaufania w tym wypadku jest drastyczny. Godne polecenia byłoby zorganizowanie spotkań dla wychowawców ze specjalistami z zakresu profilaktyki, podczas których nauczyciele mogliby zdobyć wiedzę na temat sposobów wzmacniania relacji zaufania i budowania zasobów chroniących. Pożądane byłoby zaaranżowanie odpowiednio poprowadzonych godzin wychowawczych z młodzieżą, na których nauczyciel będzie miał okazję pokazać się uczniom nie tylko jako osoba odpowiedzialna za sprawy organizacyjne i prowadzenie danego przedmiotu, ale także jako godny zaufania dorosły, który jest otwarty na trudne kwestie osobiste trapiące dzieci i młodzież.
- Uczniowie na wszystkich poziomach edukacji przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej). Zauważalne jest to w szczególności przy deklaracjach o codziennych doświadczeniach w tym zakresie. Kilkanaście procent z nich nie czuje lub raczej nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole i deklaruje, że do szkoły uczęszczają osoby, których się boi. Skala problemu nie jest zależna od szczebla edukacyjnego. Otrzymane wyniki mogą posłużyć za zachętę do organizowania szkolnych warsztatów, podczas których dzieci i młodzież będą mieli okazję do wspólnego zastanowienia się nad alternatywnymi sposobami rozładowywania negatywnych emocji i skutecznymi sposobami rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy. Należy także ciągle udoskonalać szkolne systemy przeciwdziałania i reagowania na przemoc, w które włączać trzeba rodziców, od których dzieci i młodzież czerpią wzorce w zakresie stosowania przemocy jako rozwiązania codziennych problemów.

- Najmłodszy uczniowie deklarują w większości stosunkowo „zdrową” ilość czasu spędzanego przy komputerze. Tendencja ta zmienia się jednak wraz z wiekiem już łącznie 53% SP 7-8, 51% GIM i 63% PONADGIM spędza przed komputerem dziennie więcej niż 4 godziny, co w praktyce może oznaczać, że po przyjęciu ze szkoły korzystanie z komputera jest wśród tych uczniów jedyną formą spędzania czasu. Wiadomo jednak, że szczerą oceną własnych negatywnych nawyków jest trudnym zadaniem. Dlatego też procent osób, które relatywnie długo w ciągu czasu wolnego korzystają z komputera, może być większa. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po mało oferujących stronach internetowych. Samo korzystanie z komputera może być bardzo pożyteczne dla młodych ludzi, ale należy pomóc im w wyborze odpowiednich stron i portali. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Wyniki dotyczące zagrożeń związanych z nowymi technologiami (doświadczenia w zakresie cyberprzemocy) wskazują na konieczność edukacji z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu: wspierania świadomości prawnej, umiejętności ochrony przed niebezpiecznymi sytuacjami, wiedzy dotyczącej ochrony własnych danych, ale także profilaktyki zachowań agresywnych i nauki polubownego rozwiązywania konfliktów rówieśniczych w przestrzeni wirtualnej.
- Odsetek młodych ludzi mających doświadczenie z grami na automatach jest zauważalny. Mniejszą popularnością cieszą się internetowe gry „na pieniądze”. Należy zauważyć, że odsetek osób, które grały w gry hazardowe w obu przypadkach największy jest wśród uczniów klas 7-8.

(źródło: „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych - Sandomierz 2019”).

Badania sprzedawców napojów alkoholowych

Niewątpliwie ważną grupą, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w mieście są sami pracownicy punktów sprzedaży alkoholu, spotykający się codziennie w swojej pracy z konsumentami. Ich postawy wobec osób nabywających/konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znaczącym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Badanie zostało przeprowadzone wśród 10 sprzedawców napojów alkoholowych w punktach sprzedaży na terenie miasta. Grupa badana stanowiła 6 kobiet i 4 mężczyzn. 9 respondentów to pracownicy punktów, natomiast 1 osoba jest właścicielem. Średnia wieku przebadanych sprzedawców wyniosła 33 lata. Ten obszar przeprowadzonych badań miał na celu poznanie postawy sprzedawców napojów alkoholowych względem następujących zagadnień:

- sprzedaży alkoholu osobom nieletnim,
- sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym,
- spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży,
- nieprzyjemne sytuacje zainicjowanych przez osoby spożywające alkohol.

Jednym z pierwszych zagadnień poruszonych w kwestionariuszu ankiety dla sprzedawców alkoholu było określanie poziomu świadomości na temat niebezpieczeństw wynikających z zawartości alkoholu w poszczególnych rodzajach napojów alkoholowych. Łącznie 50% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie oraz winie jest mniej groźny, jak ten zawarty w wódce. Świadczy, to pośrednio o niskim poziomie świadomości badanych na temat szkodliwości napojów o potencjalnie niższej zawartości procentowej alkoholu. Łącznie 70% sprzedawców uważa, że dostęp do napojów alkoholowych powinien być ograniczony lub kontrolowany. 30% badanych wyraża zdanie przeciwne, czyli nie jest przekonana, że dostęp ten nie powinien podlegać kontroli. Połowa respondentów zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny dostępności alkoholu dla osób poniżej 18. roku życia – łącznie tylko 40% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu.

Łącznie 90% sprzedawców nie uważa, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych. Jednocześnie 100% badanych odpowiedziało, że prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne. Dodatkowo, łącznie 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.

Łącznie 90% sprzedawców napojów alkoholowych w mieście uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia, pomimo subiektywnej opinii, że ten dostęp jest łatwy. Łącznie 70% badanych nie uważa, że w okolicy jest zbyt dużo punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Sprzedawcy napojów alkoholowych deklarują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 roku życia zdarzają się kilka razy w tygodniu (20%) miesiącu (20%) lub kilka razy w roku (20%). Wobec tego, należy uznać, że próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie nie są podejmowane na terenie dosyć często.

Spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być częstym zjawiskiem. 30% sprzedawców uznało, że takie sytuacje zdarzają się kilka razy dziennie, a 20%, że kilka razy w tygodniu.

30% przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy doszło do nieprzyjemnych zajęć związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu. W jednym przypadku należało wezwać straż miejską/policję.

90% badanych wskazało, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobom, co do których miały podejrzenie, że są nieletnie. 10% badanych wskazało, że nie mieli pewności, co do wieku osoby, której sprzedały alkohol.

W przypadku wątpliwości, co do wieku, 60% badanych zawsze sprawdza dokumenty potwierdzające wiek, a często robi to kolejne 40% osób. W związku z powyższymi deklaracjami sprzedawców, należy przyjąć, że deklarowany przez sprzedawców niski odsetek sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz sprawdzanie dowodów tożsamości potwierdzających pełnoletniość wynika z postaw sprzedawców, którzy wykazują się wystarczającą czujnością i asertywnością podczas sprzedaży alkoholu oraz wiedzą, także i prawną, z zakresu konsekwencji wynikających ze sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 r.ż.

Ostatnie badane zagadnienie dotyczyło subiektywnej oceny funkcjonowania kontroli punktów sprzedaży alkoholu w mieście Sandomierz. Łącznie 70% badanych oceniło jej funkcjonowanie bardzo i raczej dobrze, natomiast 30% jako raczej słabe.

(źródło: „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych - Sandomierz 2019”).

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej Komisją, oprócz inicjowania działań objętych Programem, przeprowadza również rozmowy motywująco - interwencyjne z osobami skierowanymi do Komisji w związku z nadużywaniem alkoholu oraz rozmowy z rodzinami tych osób. W 2019 roku wnioski do Komisji kierowali najczęściej: Zespół Interdyscyplinarny- 26, rodziny uzależnionych-11, Ośrodek Pomocy Społecznej- 9, Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu- 7, Prokuratura Rejonowa w Sandomierzu -2, Zespół Kuratorski przy Sądzie Rejonowym w Sandomierzu- 2. Liczbę osób skierowanych do Komisji w latach 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5

Liczba osób, wobec których skierowano wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z podejrzeniem o uzależnienie od alkoholu na przestrzeni lat 2015– 2019

Rok	Liczba osób skierowanych do GKRPA
2015	82
2016	43
2017	85
2018	56
2019	57

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w analizowanym okresie największa liczba osób została skierowana do Komisji w 2017 roku. W porównaniu z rokiem 2019 liczba wniosków zmniejszyła się dość znacznie. Wobec osób, które nie zgłaszają się na wezwanie Komisji, a zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są uzależnione od alkoholu, kierowane są wnioski do Sądu Rejonowego w Sandomierzu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Liczbę wniosków, skierowanych do sądu na przestrzeni lat 2015-2019 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6

Liczba osób, wobec których GKRPA skierowała do sądu wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w latach 2015 -2019

Rok	Liczba wniosków skierowanych do sądu
2015	30
2016	31
2017	30
2018	16
2019	30

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu

Liczba osób, wobec których Komisja skierowała do Sądu Rejonowego w Sandomierzu wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu na przestrzeni lat 2015-2019 ulegała zmianie. Ponadto nigdy nie była proporcjonalna do liczby osób skierowanych do Komisji w związku z nadużywaniem alkoholu. Wiele zapraszanych osób podejmowało terapię w Poradni Leczenia Uzależnień, mieszczącej się w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu, lub w innych placówkach leczniczych na terenie kraju.

Osoby, wobec których kierowano wnioski do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu to osoby, które nie chciały dobrowolnie poddać się terapii, bądź takie, które pomimo wielokrotnych wezwań nie zgłaszały się na posiedzenie Komisji. Tymczasem ze zgromadzonej dokumentacji wynikało, że są uzależnione od alkoholu.

Ośrodek Pomocy Społecznej, zwany dalej Ośrodkiem, świadczy pomoc osobom z terenu miasta, które są w trudnej sytuacji życiowej, między innymi ze względu na uzależnienie od alkoholu, narkotyków czy też występowanie przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w latach 2015-2019, w tym liczbę rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny

Tabela 7

Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu w latach 2015-2019

Ogółem	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
		577	530	508	451
W tym liczba rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, narkotyków lub stosowania przemocy przez co najmniej jednego z członków rodziny	Uzależnienia-65	Uzależnienia-58	Uzależnienia-44	Uzależnienia-40	Uzależnienia-46
	Przemoc-5	Przemoc-3	Przemoc-2	Przemoc-1	Przemoc-2

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Z powyższych danych wynika, że w roku 2015 liczba rodzin, którym Ośrodek udzielił pomocy z powodu uzależnienia co najmniej jednego z członków rodziny lub występowania przemocy w rodzinie była najwyższa, natomiast w roku 2019 liczba ta znacznie spadła. Rodziny, w których obecny jest problem alkoholowy oraz występuje przemoc stanowiły niewielki odsetek – ok. 6,1 % wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy materialnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu od wtorku do piątku w godz. 16.00 - 18.00 działa **Punkt Interwencji Kryzysowej**, zwany dalej Punktem, w którym bezpłatnych porad osobom w kryzysowych sytuacjach udzielają: psycholog, instruktor terapii uzależnień oraz radca prawny. Punkt znajduje się przy ulicy Żydowskiej 6c w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu.

Punkt udziela pomocy wszystkim osobom potrzebującym wsparcia w sytuacjach kryzysowych. Kryzys może rodzić bieda, przemoc, bezradność, brak pracy, niepowodzenia w szkole, brak trwałych, znaczących relacji z bliskimi ludźmi, niskie poczucie własnej wartości, złe doświadczenia małżeńskie, częste konflikty z prawem, niezdolność do korzystania z naturalnych źródeł wsparcia jakimi są: rodzina, przyjaciele i grupy społeczne, a także nadużywanie leków, alkoholu, narkotyków. Osoby te zgłaszają się osobiście, mogą też być kierowane przez kuratorów sądowych, funkcjonariuszy policji, prokuratorów, pracowników socjalnych, pedagogów oraz inne instytucje działające na terenie miasta Sandomierza, realizujące zadania zabezpieczenia społecznego. Poniżej została przedstawiona liczba porad udzielonych w Punkcie Interwencji Kryzysowej w latach 2015-2019, w podziale na poszczególne kategorie osób.

Tabela 8

Liczba porad udzielonych w Punkcie Interwencji Kryzysowej, działającym przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu w latach 2015 – 2019

Ogółem	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
	348	289	219	156	164
Osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym	39	42	30	31	37
Ofiarom przemocy	22	39	19	29	16
Osobom z problemami rodzinnymi	145	121	62	92	111
Inne	142	87	108	4	0

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Z powyższej tabeli wynika jednoznacznie, że liczba porad udzielonych osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym na przestrzeni ostatnich 3 lat utrzymywała się na zbliżonym poziomie, z niewielkim ich spadkiem. Stanowiła ona ok. 20% porad udzielonych ogółem.

Na mocy Uchwały Rady Miasta Sandomierza nr XXII/223/2016 z dnia 2 marca 2016 roku utworzona została jednostka organizacyjna pod nazwą Świetlica Środowiskowa i działa ona od dnia 1 kwietnia 2016 roku. Świetlica Środowiskowa jest jednostką organizacyjną Gminy Sandomierz, działa w dwóch punktach: przy ul. Słowackiego 15 (siedziba) oraz przy ul. Portowej 24. Intencją jest wspieranie dziecka w rozwoju, rozwijanie i wzmocnianie jego zainteresowań, pomoc w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach, szeroko pojęta profilaktyka oraz organizacja dzieciom czasu wolnego po zajęciach szkolnych, pomoc przy odrabianiu lekcji, zabawy w myśl zasady „nauka przez zabawę”.

Liczbę dzieci uczęszczających do świetlic na przestrzeni lat 2015-2019 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9

Ogólna liczba dzieci uczęszczających do Świetlicy Środowiskowej w latach 2015– 2019 oraz Placówki wsparcia dziennego „Przystanek Błonie” działających w Sandomierzu

Rok	Liczba dzieci
2015	97
2016	90
2017	121
2018	105
2019	180

Źródło: Świetlica Środowiskowa w Sandomierzu

Uchwałą Rady Miasta Sandomierza nr XLVII/618/2017 z dnia 26 września 2017 roku utworzona została jednostka organizacyjna Gminy Sandomierz- placówka wsparcia dziennego pod nazwą „Przystanek Błonie”. Budynek mieści się przy ul. Błonie 55. Harmonogram zajęć placówki opiewa wokół profilaktyki dzieci i młodzieży, pracy terapeutycznej z młodzieżą przejawiającą zachowania ryzykowne (tworzenie grup, kontraktowanie spotkań, realizacja programu, ewaluacja) oraz zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci.

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu funkcjonuje **Zespół Interdyscyplinarny**, którego zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc. W jego skład wchodzi odpowiednio przeszkolone osoby, które reprezentują różne instytucje, środowiska oraz profesje, dzięki czemu rodzina doświadczająca przemocy może tutaj uzyskać kompleksową pomoc. Poniżej została przedstawiona liczba rodzin, które w poszczególnych latach zostały objęte pomocą w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 10

Liczba rodzin objętych kompleksową pomocą w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2015 - 2019

Rok	Liczba osób objętych pomocą
2015	63
2016	72
2017	63
2018	84
2019	90

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Punkt Edukacyjno- Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób doznających przemocy i ich rodzin oraz osób w kryzysie, zwany dalej Punktem.

W 2019 roku Punkt Edukacyjno-Konsultacyjny prowadzony był przez Stowarzyszenie Na Rzecz Zdrowia Psychicznego oraz Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża.

Punkt w 2019 roku udzielał bezpłatnych porad wg. ustalonego harmonogramu, w Punkcie porad udzielali: psycholog - psychoterapeuta, prawnik, specjalista terapii uzależnień, terapeuta uzależnień (pomoc dla członków rodzin), specjalista ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zdecydowanie największym zainteresowaniem cieszą się porady dot. m.in. problemów małżeńskich, wychowawczych oraz kryzysów życiowych. Sporą liczbę porad udzielanych w Punkcie stanowią porady prawne oraz pomoc osobom uzależnionym.

W poniższej tabeli zamieszczone zostały dane dotyczące porad udzielonych w Punkcie w latach 2015-2019.

Tabela 11

Liczba porad udzielonych osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom w Punkcie Edukacyjno - Konsultacyjnym w latach 2015 – 2019

Ogółem	2015	2016	2017	2018	2019
	369	384	518	545	588
osobom uzależnionym	39	55	108	85	105
osobom współuzależnionym	51	70	59	60	43
osobom uzależnionym od narkotyków	5	4	9	9	3
inne uzależnienia (leki, hazard)	39	35	23	24	22
Dot. problemu przemocy (ofiary przemocy i sprawcy)	82	64	25	47	51
Porady prawne	43	75	123	142	117
Inne (problemy małżeńskie, wychowawcze, kryzysy życiowe)	110	81	171	178	247

Źródło: Stowarzyszenie Na Rzecz Zdrowia Psychicznego oraz Oddział Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża

Komenda Powiatowa Policji, zwana dalej Komendą, blisko współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sandomierzu, włączając się w działania profilaktyczne dot. przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie. Poniżej dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego przez mieszkańców Sandomierza w latach 2015-2019, związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków i stosowaniem przemocy.

Tabela 12

Dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego z nadużywaniem alkoholu w latach 2015 – 2019

Lp.	Problematyka	2015r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1.	Ilość wypadków i kolizji drogowych spowodowanych przez kierowców prowadzących po spożyciu alkoholu	17	22	21	19	34
2.	Ilość osób nietrzeźwych zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych do wytrzeźwienia	133	173	226	277	259
3.	Ilość osób nieletnich zakłócających ład i porządek po spożyciu alkoholu	9	12	13	18	7
	<ul style="list-style-type: none"> • nieletni pomiędzy 13 a 17 rokiem życia, • osoby w wieku 17 – 21 lat 					
4.	Ilość nieletnich odbieranych z KPP przez rodziców bądź opiekunów	17	20	21	6	19

5.	Ilość wezwań i interwencji spowodowanych przemocą domową wywołaną nadużywaniem alkoholu	93	100	117	173	165	
6.	Ilość założonych Niebieskich Kart	150	150	148	236	247	
7.	Ilość osób zatrzymanych w związku z posiadaniem narkotyków lub handel nimi.	Nieletnich pomiędzy 13 i 17 rokiem życia	2	0	1	0	0
		Osoby w wieku 17- 21 lat	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*	b.d.*
		Pozostałe osoby	41	35	18	34	39

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu

*brak danych

W powyżej przedstawionych statystykach policyjnych należy zwrócić uwagę na pozycję uwzględniającą ilość wezwań i interwencji spowodowanych przemocą domową, wywołaną nadużywaniem alkoholu, która niezmiennie na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na dość wysokim poziomie. W roku ubiegłym nieznacznie spadła z poziomu 173 do 165 wezwań. Natomiast ilość założonych „Niebieskich Kart” wzrosła z poziomu 236 w roku 2018, do 247 w 2019 roku.

W przypadku zatrzymań osób związanych z posiadaniem lub handlem narkotykami w przedziale wiekowym pomiędzy 13, a 17 rokiem życia, można zaobserwować brak zdarzeń tego typu – do 1 wydarzenia w roku 2017 i 2 wydarzeń w 2015 roku z udziałem nieletniego.

Poradnia Leczenia Uzależnień, zwana dalej Poradnią, świadczy usługi medyczne i terapeutyczne osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom, a także udziela poradnictwa osobom nadużywającym alkoholu, osobom uzależnionych od innych środków psychoaktywnych oraz ich rodzinom. Świadczenia te wynikają z kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Do Poradni trafiają także osoby skierowane na terapię przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz osoby sądownie zobowiązane do poddania się leczeniu odwykowemu.

Tabela 13

Liczba osób, które podjęły leczenie w Poradni Terapii Uzależnień w Sandomierzu w latach 2015-2019 (dot. mieszkańców całego powiatu)

Rok	Rodzaj świadczonej usługi	Leczeni					
		Ogółem			W tym zobowiązani do leczenia odwykowego		
		Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2015	Uzależnieni	134	43	177	48	12	60
	Współuzależnieni	19	36	55			
2016	Uzależnieni	184	27	211	95	9	114
	Współuzależnieni	5	51	56			
2017	Uzależnieni	150	27	177	64	13	77
	Współuzależnieni	12	36	48			
2018	Uzależnieni	118	27	145	60	19	79

	Współzależnieni	10	37	47			
2019	Uzależnieni	162	33	195	79	22	101
	Współzależnieni	14	54	68			

Źródło: Poradnia Terapii Uzależnień w Sandomierzu

Poradnia Leczenia Uzależnień w Sandomierzu odnotowała w ubiegłym roku znaczny wzrost osób zgłaszających się na terapię. Wzrost ten wynika z dużej ilości osób korzystających z terapii w 2019 roku, będących w wieku do 18 roku życia, a borykających się głównie z uzależnieniami behawioralnymi.

IV. Lista zasobów umożliwiających prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie Sandomierza.

Tabela 14
Zasoby instytucjonalne i organizacyjne

L.p.	Nazwa instytucji	Zakres działania w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”
1	2	3
1.	Urząd Miejski w Sandomierzu Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia	Realizacja „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu	Inicjowanie i realizacja zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
3.	Zespół Interdyscyplinarny w Sandomierzu	Podejmowanie interwencji w przypadku wystąpienia przemocy, inicjowanie i realizowanie działań profilaktycznych
4.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań, realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej
5.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
6.	Sandomierskie Centrum Kultury	Udział w realizacji zadań
7.	Poradnia Leczenia Uzależnień, działająca w strukturach Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
8.	Świetlica Środowiskowa w Sandomierzu: - punkt przy ul. Portowej 24 - punkt przy ul. Słowackiego 15	Udział w realizacji zadań, prowadzenie zajęć kompensacyjnych, terapeutycznych, sportowych, dydaktycznych, wyrównawczych, plastycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym
9.	Placówka wsparcia dziennego „Przystanek Błonie” - ul. Błonie 55	Udział w realizacji zadań, profilaktyka dzieci i młodzieży, pracy terapeutycznej z młodzieżą przejawiającą zachowania ryzykowne oraz zajęcia socjoterapeutycznych dla dzieci
10.	Grupy samopomocowe AA i Al-Anon	Udział w realizacji zadań
11.	Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
12.	Straż Miejska w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
13.	Sąd Rejonowy w Sandomierzu III Wydział Rodzinny i Nieletnich	Udział w realizacji zadań
14.	Prokuratura Rejonowa w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
15.	Szkoły, placówki oświatowe	Uczestnictwo w konkursach i realizacja projektów
16.	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna	Udział w realizacji zadań
17.	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
18.	Organizacje pozarządowe, podmioty wymienione	Uczestnictwo w otwartych konkursach ofert oraz udział

	w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki organizacyjnie podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane	w realizacji zadań
19.	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz Specjalistyczny Szpital Ducha Świętego w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
20.	Ośrodki naukowe, niezależni eksperci	Badania socjologiczne oraz szeroko rozumiana współpraca
21.	Media lokalne	Medialne wsparcie w realizacji przedsięwzięć, udział w kampaniach

V. Cel Programu

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Sandomierza oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

VI. Zadania do realizacji

- 1) **Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ofiar przemocy.**
  - A) Współpraca z Poradnią Leczenia Uzależnień w Sandomierzu i placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od alkoholu, zakup niezbędnego sprzętu, wyposażenia oraz materiałów informacyjno-edukacyjnych na potrzeby Poradni, dofinansowanie superwizji dla pracowników Poradni.
  - B) Współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazanie sposobu leczenia.
  - C) Dofinansowanie lub finansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych osobom zajmującym się profilaktyką i leczeniem uzależnień, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, działającym na rzecz społeczności lokalnej, w tym członkom GKRPA, pracownikom lecznictwa odwykowego oraz innym podmiotom realizującym zadania programowe.
  - D) Prowadzenie Punktu Edukacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin, osób doświadczających przemocy oraz osób w kryzysie.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba opinii wydanych przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu,
- liczba dofinansowanych kursów, szkoleń / liczba osób,
- liczba udzielonych porad.

2) **Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomania, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.**

- A) Finansowanie prowadzenia świetlicy środowiskowej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, działającej w cyklu ciągłym:
  - punkt ul. Portowa 24,
  - punkt ul. Słowackiego 15,
 oraz placówki wsparcia dziennego „Przystanek Błonie” przy ulicy Błonie 55 w Sandomierzu.
- B) Realizacja programu socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, wytypowanych przez pedagogów szkolnych lub pracowników socjalnych w ramach akcji wypoczynku letniego.
- C) Dofinansowanie pracownikom świetlicy środowiskowej szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowych oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.
- D) Prowadzenie postępowań administracyjnych wobec zgłaszanych do GKRPA osób nadużywających alkoholu: zbieranie informacji, kontakt z OPS i Policją, rozmowy profilaktyczne i motywujące do podjęcia abstynencji, skierowanie na badanie sądowo-psychiatryczne w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, kierowanie do sądów wniosków o zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu.
- E) Podejmowanie działań w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
  - organizowanie szkoleń i konferencji dla przedstawicieli służb i instytucji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy w rodzinie i ich wpływu na funkcjonowanie osób doświadczających lub stosujących przemoc i możliwości udzielenia pomocy tym rodzinom,
  - podnoszenie kompetencji osób pracujących obszarze przeciwdziałania przemocy rodzinie,

- prowadzenie edukacji społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy i możliwości uzyskania pomocy.

F) Realizacja działań profilaktycznych skierowanych do rodziców oraz wychowawców w sandomierskich placówkach oświatowych.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba dzieci uczęszczających do świetlic,
- liczba zorganizowanych obozów letnich z programem socjoterapeutycznym,
- liczba dofinansowanych kursów, szkoleń / liczba osób,
- liczba wniosków skierowanych do Komisji,
- liczba wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- liczba podjętych działań dot. edukacji społecznej na temat zjawiska przemocy.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

- A)** Realizowanie dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców miasta programów profilaktycznych, konkursów z zakresu profilaktyki alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, promocji zdrowia oraz bezpieczeństwa.
- B)** Realizacja programów związanych z profilaktyką narkotykową w zakresie promocji zdrowia psychicznego oraz profilaktyki używania nowych środków psychoaktywnych (np.: tzw.: „dopalaczy”, itp.).
- C)** Organizacja imprez i wspieranie inicjatyw promujących trzeźwy styl życia i integrujących środowiska patologiczne ze społeczeństwem, w tym imprez kulturalnych i artystycznych.
- D)** Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach profilaktycznych oraz informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców (np.: „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, konferencje, szkolenia, warsztaty, itp.).
- E)** Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.
- F)** Wykonanie bądź zakup materiałów profilaktycznych, informacyjno - edukacyjnych oraz promocyjnych, np.: prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty i dystrybucja ich wśród określonych grup adresatów; zakup nagród w konkursach i zawodach.
- G)** Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, w szczególności zajęć teatralnych, plastycznych, sportowych, promujących zdrowy i trzeźwy styl życia, zajęć działających na rzecz dzieci i młodzieży, np. przegląd spektakli profilaktycznych, profilaktyczny konkurs plastyczny.
- H)** Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów i przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia.
- I)** Podejmowanie wśród pracowników podstawowej opieki zdrowotnej działań edukacyjnych, mających na celu umożliwienie wczesnego wykrywania choroby alkoholowej – wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- J)** Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.
- K)** Organizowanie badań i sondaży w zakresie lokalnej diagnozy, pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych i narkomanii.
- L)** Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych / liczba osób,
- liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym,
- liczba ogólnopolskich kampanii, w których wzięła udział Gmina Sandomierz,
- liczba kursów, szkoleń, konferencji / liczba osób,
- liczba dofinansowanych akcji i przedsięwzięć, promujących alternatywne formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież,
- liczba działań i inicjatyw podjętych na rzecz określonych grup (kierowcy, sprzedawcy napojów alkoholowych, kobiety w ciąży).

4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

A) Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałania przemocy, promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych.

B) Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonych projektów, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wsparcie finansowe zostanie przekazane w trybie konkursu ofert na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365, która określa sposób powierzania realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego oraz Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 688 z późn. zm.).

„Stosowanie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie będzie błędem w przypadku, gdy zlecane zadanie ma charakter odpowiadający celowi nadrzędnemu tej ustawy, a zatem prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi (art.1 ust.1 pkt.1 tej ustawy)”.¹

C) Wspieranie działalności samopomocowych grup wsparcia typu: AA i AL-Anon.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba ogłoszonych konkursów / przekazana kwota,
- liczba grup samopomocowych, które otrzymały wsparcie,
- liczba inicjatyw, działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi.

5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13(1) i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

A) Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w szczególności pod kątem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz prawidłowego oznakowania i informowania o szkodliwości napojów alkoholowych.

B) Współpraca w zakresie kontroli tych punktów ze Strażą Miejską w Sandomierzu i Komendą Powiatową Policji w Sandomierzu oraz organami skarbowymi.

C) Podejmowanie działań pokontrolnych, a w razie konieczności interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.

D) Kontrolowanie przepisów dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych zgodnie z ustawą.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba przeprowadzonych kontroli,
- liczb wniosków o cofnięcie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

6) Wspieranie zatrudnienia socjalnego osób uzależnionych i narażonych na uzależnienia od substancji psychoaktywnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej.

A) Monitorowanie liczby osób bezdomnych na terenie miasta

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób bezdomnych przebywających na terenie Sandomierza

7) Prowadzenie i utrzymanie Miejskiego Ośrodka Rozwoju Osobistego- siedziby Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (ul. Mariacka 1).

¹<http://www.mz.gov.pl/zdrowie-i-profilaktyka/narodowy-programy-zdrowia/ustawa-o-zdrowiu-publicznym/tryby-realizacji-zadan-z-zakresu-zdrowia-publicznego/>

VII. Sposoby realizacji i monitoring Programu

1. Podmiot koordynujący i realizatorzy Programu

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2020 rok będzie koordynowana przez Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Miejskiego w Sandomierzu.

W realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie Gmina Sandomierz korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się pomocą i przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie, a w szczególności:

- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu,
- funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji i Straży Miejskiej w Sandomierzu,
- pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu,
- specjalistów pracujących w Poradni Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu,
- wychowawców w świetlicach środowiskowych, prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży,
- pedagogów szkolnych realizujących programy profilaktyczno-wychowawcze na terenie placówek oświatowych,
- psychologów, kuratorów, sędziów,
- profesjonalistów zrzeszonych w organizacjach pozarządowych, działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- innych podmiotów, którym zlecane są poszczególne zadania programu, lokalnych mediów.

2. Źródło finansowania

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są dochody uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „*Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację:*

- *gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,*

- *zadań realizowanych przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii „i nie mogą być przeznaczane na inne cele.”*

Zasady finansowania zadań określa załączony preliminarz wydatków środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

3. Monitoring i ewaluacja

Wskaźniki monitorujące zostały opisane w dziale V. **Zadania do realizacji.**

Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedstawiane corocznie Radzie Miasta Sandomierza.

VIII. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powoływana jest Zarządzeniem Burmistrza Miasta na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.).

Organizację i tryb pracy Komisji określa Regulamin Organizacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/382/2014 Rady Miasta Sandomierza z dnia 19 lutego 2014 roku.

Do zadań Komisji należy:

1. Inicjowanie działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Współpraca w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii z podmiotami działającymi w tym obszarze.
3. Zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego:
  - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
  - wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie dotyczące nadużywania alkoholu i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i/lub poddania się leczeniu odwykowemu.

Jeśli osoba wezwana nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania:

- skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania sposobu leczenia,
  - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego,
  - złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rejonowego właściwego według miejsca zamieszkania lub pobytu danej osoby.
4. Kontrola rynku napojów alkoholowych na terenie gminy:
    - opiniowanie wniosków związanych z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z przedmiotowymi uchwałami Rady Miasta Sandomierza,
    - prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożycia napojów alkoholowych,
    - podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.
  5. Podejmowanie stosownych działań służących ustaleniu czy osoba nadużywająca alkoholu jest sprawcą przemocy domowej. W przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie, zawiadomienie o tym fakcie odpowiednich służb, instytucji i organizacji oraz zainicjowanie pomocy ofiarom przemocy.

IX. Zasady wynagradzania członków Komisji

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie wynoszące:

- a) za udział w jednym posiedzeniu Komisji lub zespołu problemowego 9% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. z 2019, poz. 1778).
- b) za udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych 4% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2020 r. (Dz. U. z 2019, poz. 1778).

Wynagrodzenie przysługuje członkom obecnym na posiedzeniu Komisji lub zespołu problemowego oraz biorącym udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie list obecności. Wynagrodzenie wypłaca się po potrąceniu należnych składek: na ubezpieczenia oraz podatek.

X.

Zaplanowane wydatki na 2020 rok Tabela 15

Planowana kwota wydatków związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2020 rok	670.816,00
<i>Działalność Świetlicy Środowiskowej w Sandomierzu oraz placówki wsparcia dziennego „Przystanek Blonie”</i>	<i>469.816,00</i>
<i>Pozostałe zadania realizowane w ramach Programu:</i>	<i>201.000,00</i>

<p><i>Prowadzenie i utrzymanie Miejskiego Ośrodka Rozwoju Osobistego – siedziby Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Punktu Edukacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin, osób doznających przemocy oraz osób w kryzysie - opłaty za remonty, prace adaptacyjne, zakup niezbędnego wyposażenia oraz materiałów profilaktycznych.</i></p>	
<p><i>Prowadzenie działalności profilaktycznej, informacyjno-edukacyjnej i terapeutycznej w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania, przemoc dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta.</i></p>	
<p><i>Działalność GKRPA – udział w posiedzeniach Komisji i kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych; koszty postępowania sądowego związane ze skierowaniem do Sądu Rejonowego w Sandomierzu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego; koszty związane z przeprowadzeniem przez biegłych psychologa i psychiatrę badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.</i></p>	
<p><i>Organizacja imprez i wspieranie inicjatyw promujących trzeźwy styl życia i integrujących środowiska patologiczne ze społeczeństwem, w tym imprez kulturalnych i artystycznych.</i></p>	
<p><i>Dofinansowanie działalności klubów, organizacji i stowarzyszeń których celem jest promocja zdrowego i trzeźwego stylu życia, wspieranie innych alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.</i></p>	
<p><i>Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania i przemoc dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników Świetlic Socjoterapeutycznych, pracowników lecznictwa odwykowego, sprzedawców napojów alkoholowych, pracowników podstawowej opieki zdrowotnej, nauczycieli, pedagogów, finansowanie delegacji służbowych członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</i></p>	
<p><i>Realizacja programów dla dzieci i młodzieży sandomierskich przedszkoli i szkół podstawowych z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania i przemoc; zakup materiałów edukacyjnych i profilaktycznych, nagród w konkursach; udział w ogólnopolskich kampaniach informacyjnych i profilaktycznych.</i></p>	

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 roku, poz. 2277 z późn. zm.) oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019, poz. 852 z późn. zm.) prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień w zakresie alkoholizmu i narkomanii oraz integracja społeczna osób uzależnionych należy do zadań własnych gminy. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, uchwalanych corocznie przez rady gmin. Projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2020 rok został pozytywnie zaopiniowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu.